

EPÄASIALLISEN KÄYTÖKSEN JA SOVITTELUN SÄÄNNÖT Vaalan kunnanvaltuusto ja muut luottamustoimielimet 2021 - 2025

Kunnanhallitus § XX

7.12.2021

Kunnanvaltuusto § XX

XX.XX.2021

Vaalan kunnanvaltuustossa ja muissa luottamustehtävissä toimivat henkilöt sitoutuvat tähän asiakirjaan kirjattuihin sääntöihin. Näillä säännöillä Vaalassa toimivat luottamushenkilöt turvaavat hyvät ja asialliset toimintatavat päätöksentekoeleimissä.

Nollatoleranssi

Nollatoleranssi epäasialliselle kohtelulle ja häirinnälle on Vaalan kunnan strateginen päätös. Nollatoleranssilla tarkoitetaan sellaista organisaatiokulttuuria, jossa epäasiallista käytöstä ei hyväksytä eikä suvaita missään muodossa.

Nollatoleranssia edistävä toimintakulttuuri tarvitsee tuekseen yhteisesti sovitut toimintatavat, jotka koskevat kaikkia kunnan toimijoita: johtoa, esihenkilöitä, työntekijöitä sekä luottamushenkilöitä. Yhteisesti sovitut toimintatavat helpottavat epäasiallisen kohtelun käsittelyä eri tasoilla. Toimintakulttuuri, jossa edistetään asioiden puheeksi ottamista, sopimista ja ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin, rakentaa keskinäistä luottamusta ja vahvistaa yhteisöllisyyttä.

Kuntalain 102 § mahdollistaa puuttumisen luottamushenkilön sopimattomaan kokouskäyttäytymiseen. Säännöksen mukaan puheenjohtajan tehtävänä on huolehtia kokoukseen osallistuvien asianmukaisesta käytöksestä ja tarvittaessa pyytää häiritsevästi käyttäytyvää henkilöä poistumaan kokouksesta. Epäjärjestyksen syntyessä puheenjohtajan on keskeytettävä tai lopetettava kokous.

Kunnanhallituksen rooli ja vastuu epäasiallisen tilanteen selvittäjänä

Kunnanhallitus käyttää ylintä työnantajalle kuuluvaa päätösvaltaa kunnassa. Ainoastaan kunnanhallituksella on työnantajan edustajana toimivaltaa ja velvollisuus puuttua luottamushenkilön epäasialliseen käytökseen, jos se täyttää työturvallisuuslain tai syrjintäkieltolakien mukaisen epäasiallisen käytöksen tunnusmerkit.

Viranhaltijoina toimivilla esihenkilöillä ei ole oikeudellisia keinoja eikä toimivaltaa puuttua luottamushenkilön epäasialliseen käyttäytymiseen, vaan asia saatetaan kunnanjohtajan kautta kunnanhallituksen tietoon. Kunnanhallituksella on toimintavelvollisuus selvittää asiaa ja ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin epäasiallisen kohtelun poistamiseksi myös kunnanjohtajan tai johtoryhmän osalta.

Epäasiallisen kohtelun selvittäminen luottamuselimestä

Jos kunnanvaltuuston puheenjohtajisto tai kuka tahansa valtuuston jäsen havaitsee merkkejä epäasiallisesta kohtelusta tai joku valtuuston jäsen itse ottaa esille omaa tai toisten terveyttä ja turvallisuutta vaarantavan epäasiallisen käytöksen, puheenjohtajiston on ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotta se loppuu.

Jokaisen yksittäisen kunnanvaltuutetun on vältettävä sellaista muihin kohdistuvaa häirintää ja muuta epäasiallista kohtelua, joka voi aiheuttaa heidän turvallisuudelleen tai terveydelleen

haittaa tai vaaraa. Jokaisella luottamushenkilöllä on velvollisuus puuttua, jos havaitsee häirintää ja epäasiallista käyttäytymistä. Tilanteesta tulee aina ilmoittaa puheenjohtajalle.

Varhainen puuttuminen on avainasemassa

Epäasialliseen kohteluun on tärkeää puuttua välittömästi. Jo pelkkä epäily epäasiallisesta tai vastuuttomasta käytöksestä oikeuttaa ottamaan asian puheeksi. Työrauha varmistetaan yhdessä sovittujen kokouskäytänteiden avulla. Kokouksissa puheenjohtaja huolehtii siitä, että kaikki osalliset tulevat kuulluiksi ja huomioonotetuiksi sekä siitä, ettei ketään kohdella asiattomasti.

Epäasiallisen käyttäytymisen sovittelu

Toimielimen puheenjohtaja on velvollinen puuttumaan kokoustilanteissa myös epäasialliseen kohteluun viranhaltijoita kohtaan. Epäasiallista kohtelua ovat esimerkiksi esittelijänä toimivaan viranhaltijaan kohdistuvat väheksyvät sekä ammattitaitoa tai osaamista vähättelevät kommentit.

Puheenjohtajiston velvollisuus on muistuttaa toimielinten jäseniä sekä toimikauden alussa että sen aikana Vaalan kunnan eettisistä periaatteista, arvoista ja muista työskentelyrauhaa edistävästä käytännestä. **Luottamushenkilön on hyvä muistaa, että esittelevä viranhaltija toimii virkavastuullaan, ja siihen täytyy pystyä luottamaan.**

Sovitteluprosessin avulla pyritään keskustellen ja kuunnellen löytämään kaikkia konfliktin osapuolia tyydyttävä ratkaisu. Asiat, joihin osapuolet ovat valmiit sitoutumaan tilanteen parane miseksi, kirjataan yhteiseen sopimukseen / pöytäkirjaan, jonka jokainen asianosallinen allekirjoittaa. Sovittujen asioiden toteutumista myös seurataan ja tarvittaessa sovittelua jatketaan.

Miten epäasiallinen käytös / kohtelu tuodaan esille

Epäasiallisen käytöksen kohteeksi joutuneen henkilön tulisi ottaa kokemus heti puheeksi epäasiallisesti käyttäytyvän kanssa. Samalla tulisi kertoa, minkä henkilö on toisen käytöksessä kokenut epäasiallisena. Epäasiallinen käyttäytyminen täytyy myös pyytää lopettamaan.

Epäasiallista kohtelua kokenut voi ottaa keskusteluun tukihenkilön tuekseen. Luottamushenkilön on hyvä kirjata keskustelu ylös. Jos epäasiallinen kohtelu jatkuu, muistiota voidaan hyödyntää mahdollisissa jatkotoimissa.

Puheenjohtajiston rooli tilanteen selvittämisessä

Jos epäasiallinen käytös jatkuu siitäkin huolimatta, että kohteeksi joutunut henkilö on asian ottanut esille, toimielimen puheenjohtajiston tulee keskustella tilanteesta kaikkien osallisten

kanssa ensin erikseen ja sen jälkeen yhteisesti sopimuksen aikaansaamiseksi. Tarvittaessa epäasiallisesti käyttäytyneelle annetaan suullinen tai kirjallinen huomautus. Samalla kehoitetaan noudattamaan Vaalan kunnan eettisiä periaatteita.

Epäasiallisen käyttäytymisen jatkuminen edellyttää välitöntä puuttumista. Jos asianosaiset ovat saman toimielimen jäseniä, epäasiallista kohtelua kokeneen tulee ilmoittaa asiasta toimielimen puheenjohtajistolle. Tämän täytyy puolestaan informoida luottamuksellisesti valtuuston puheenjohtajistoa sekä epäasiallisesti käyttäytyneen henkilön valtuustoryhmän puheenjohtajaa. Tarvittaessa toimielin voi kokoontua erilliseen tilaisuuteen keskustelemaan toimielimen työskentelyperiaatteista.

Puheenjohtajiston tehtävänä on edistää rakentavaa toimintakulttuuria. Epäasiallinen kohtelu on saatava loppumaan. Valtuusto voi käyttää seuraavia toimenpiteitä:

1. keskustelut tasapuolisella kokoonpanolla
2. suullinen huomautus
3. kirjallinen huomautus
4. kuntalain ja muun lainsäädännön mahdollistamat keinot

Muistettavia asioita

- Epäasiallinen kohtelu luottamustehtävissä on hyvinvointiriski, joka vaarantaa terveyttä, vähentää päätöksenteon tuottavuutta ja voi aiheuttaa pahimmassa tapauksessa työkyvyttömyyden.
- Hyvät tavat kuuluvat kaikille. Ne kuuluvat myös politiikkaan ja päätöksentekoon. Hyvä käytös lähtee aina toisten ihmisten kunnioittamisesta. Hyvät tavat, kohtelias käytös, toimiva vuorovaikutus ja erilaisuuden ymmärtäminen ovat myös jokaisen kunnanvaltuutetun taitoja.
- Vaikka politiikan tekemisessä voidaan olla mieltä, täytyy muita ihmisiä kohdella arvostavasti ja kiusaamatta. Yhteisten asioiden hoitamiseksi pitää sopia yhdessä pelisäännöt, joiden mukaisesti toimitaan. Yhteisiä asioita hoidetaan parhaiten yhteistyössä toisiamme kunnioittaen ja arvostaen.
- **Ammatillinen käyttäytyminen on sivistynyttä, arvostavaa ja ystävällistä käyttäytymistä.**
- **Se, että asiat sanotaan suoraan ei tarkoita, että ne voidaan sanoa epäkohteliaasti ja toisia haukkuen.**